

SMERNICE ZA SAMOPRESOJO STANJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V VAŠEM PODJETJU

Foto: Saša Žebovec

ALI JE VAŠE PODJETJE ODPRTO ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU ?

Urad RS za varnost in zdravje pri delu je v sodelovanju z Inšpektoratom RS za delo pripravil Smernice za samopresojo z namenom, da bi ugotovili kako ste delodajalci pripravljene na obveznosti, ki izhajajo iz predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu. Poleg tega pa tudi sami lahko preverite kako je z varnostjo in zdravjem pri delu v vašem podjetju.

Odgovorite na vprašanja, ki so v nadaljevanju, na koncu seštejte točke in primerjajte rezultat z oceno, ki je na zadnji strani.

Na perforiranem delu izpolnite rubrike in nam odgovore čimprej pošljite.

Vprašalnik je anonimen!

Pri odgovorih na vprašanja je zelo pomembno vedeti, da so odgovori namenjeni predvsem Vam, kajti le realni odgovori vam bodo prikazali dejansko stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v vašem podjetju. To vam bo tudi služilo kot osnova za vaše ukrepanje na tem področju.

ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU IN ZMANJŠEVANJE STROŠKOV

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu in zmanjševanje stroškov je pomembna naloga v vsaki dejavnosti. Vztrajna rast in oblikovanje novih delovnih mest je strateški cilj, ki ni več dosegljiv samo s tehničnimi in ekonomskimi inovacijami. Delodajalci morajo opraviti temeljne spremembe, ki dandanes nastajajo z odkrivanjem in nato z ravnanjem z vsemi tveganji, ki lahko vplivajo na delo v njihovem podjetju. Dejstvo je, da poslovanje pomeni prevzeti tveganje: to pomeni, kar se da učinkovito uporabljati razpoložljive vire z namenom proizvajati kakovostne proizvode in izvajati servis z najmanjšimi stroški.

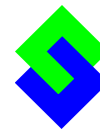
Vsako podjetje je kombinacija tehničnih, trgovskih, finančnih in človeških virov, od katerih vsak prispeva svoj delež k proizvodnim stroškom.

Ena od bistvenih sestavin se nanaša na upravljanje s človekom kot virom. Torej je človek dejavnik, ki mora biti upoštevan za učinkovito upravljanje z viri in za uspeh.

V majhnih in srednjih podjetjih tveganja pogosto podcenjujejo.

Nezgode pri delu:

- ⇒ so za 20% pogostejše v podjetjih z manj kot 50 zaposlenimi kot v podjetjih s 100 do 1000 zaposlenimi,
- ⇒ so za 40% bolj pogosteje kot v podjetjih z več kot 1000 zaposlenimi.

KAJ MORATE STORITI KOT DELODAJALEC?

Kot delodajalec morate zagotoviti po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu (Ur.list RS 56/99 in 64/01), da se izvede identifikacija nevarnosti in ocenitev tveganja na vseh delovnih mestih, ter izdelati pisno izjavo o varnosti. Ta izjava mora navajati varnostne in zdravstvene ukrepe, ki ste jih oziroma jih boste izvedli za varovanje vaših delavcev. Pri tem morajo imeti vaši delavci možnost sodelovanja. Posvetovanje o varnostnih in zdravstvenih zadevah med Vami in vašimi delavci mora biti sestavni del vašega programa managementa varnosti in zdravja pri delu.

Te smernice Vam olajšajo identifikacijo nevarnosti in določanja nivoja varnosti in zdravja pri delu. Omogočajo lažje določanje potencialnih nevarnosti za nezgode v vašem podjetju. Vprašanja se nanašajo na področja kot so "tehnika", "organizacija" in "osebje". Odgovorite na vprašanja tako, da prekrižate ustrezni kvadrant. Če se neko vprašanje ne nanaša na vaše podjetje, odgovorite "da".

Posvetite tej tematiki približno uro časa, vsekakor Vam bo koristilo.

SAMOPRESOJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

1. PODATKI V ZVEZI S PROSTORI, STAVBO

Cilj: Gibanje oseb in premikanje ter parkiranje vozil ne sme predstavljati nobene nevarnosti za nezgodo.

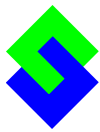
		da	delno	ne
Nevarnost padcev	Ali ste zavarovali jaške, jame, platforme, odre, odprtine v zidovih in tleh na tak način, da so preprečeni padci oseb ali nezgode z vozili?	☐	☐	☐
	Ali ste zagotovili, da so tla takšne vrste in vzdrževana tako, da ni nevarnosti za padec osebe (spotikanje, zdrs)?	☐	☐	☐
Promet, gibanje	Ali ste zagotovili varnost na stopnicah?	☐	☐	☐
	Ali na stopnicah obstaja ustrezna ograja z oprijemalom?	☐	☐	☐
	Ali zagotavljate, da so prometne poti, območja gibanja oseb itd. brez ovir?	☐	☐	☐
	Ali ste zagotovili, da so prometne poti ustrezno označene?	☐	☐	☐
Razsvetljava, osvetljenost	Ali ste zagotovili, da so delovna mesta zadovoljivo (ustrezno) osvetljena (z naravno in umetno svetlobo)?	☐	☐	☐
	Ali ste zagotovili zadovoljivo osvetljenost prometnih poti?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

Skladiščni prostori	Ali zagotavljate, da so skladiščni prostori načrtovani in vzdrževani tako, da aktivnosti (delovne naloge) v zvezi s skladiščenjem ne predstavljajo nevarnost za nezgodo?	☐	☐	☐
Zasilni izhodi	Ali ste zagotovili ustrezno označenost zasilnih izhodov (jasne oznake na pravih mestih)?	☐	☐	☐
	Ali zagotavljate, da je možno zasilne izhode uporabiti v vsakem trenutku?	☐	☐	☐
Varovanje pred eksplozijami (Ex)	Ali ste na območjih, kjer obstaja nevarnost eksplozij, izvedli ustrezne varnostne ukrepe?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

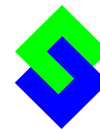

2. SNOVI, KI SE UPORABLJAJO PRI DELU

Cilj: Poznavanje nevarnosti (tveganj), ki jih predstavlja uporaba posameznih snovi v organizaciji ter izvedba potrebnih varnostnih in zdravstvenih ukrepov.

		da	delno	ne
Vnetljive snovi, nevarnost eksplozije	Ali količino snovi, ki so vnetljive ali pri katerih je nevarnost eksplozije, nadzorujete tako, da je zaloga teh snovi v organizaciji čim manjša?	☐	☐	☐
	Ali ste izvedli (in stalno izvajate) ustrezne varnostne ukrepe za preprečevanje uhajanja oziroma zbiranja vnetljivih plinov, par ali prahu v takšnih količinah, da bi to predstavljalo nevarnost za vžig oziroma eksplozijo?	☐	☐	☐
Strupene snovi; snovi, ki so škodljive za zdravje	Ali ste strupene snovi, kjer je to možno, zamenjali z drugimi snovmi, ki so manj škodljive za zdravje?	☐	☐	☐
	Ali zagotavljate, da se nevarne snovi uporabljajo na tak način, da to ne predstavlja nevarnosti za zdravje?	☐	☐	☐
	Ali zagotavljate, da so vse nevarne snovi označene v skladu s predpisi?	☐	☐	☐
	Ali se v vaši organizaciji skladiščenje nevarnih snovi izvaja v skladu s predpisi?	☐	☐	☐
Združljivost (kompatibilnost) snovi	Ali zagotavljate, da so snovi, ki med seboj niso združljive (nevarnost zaradi kemične reakcije), ločeno skladiščene?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

3. DELOVNA OPREMA

Cilj: Delovna oprema (instalacije, stroji, orodja, transportna sredstva), ki se uporablja v podjetju, je primerna glede na naravo delovnega procesa. Delovne naloge se lahko izvajajo brez nevarnosti za poškodbe ali zdravstvene okvare. Delovna oprema je izdelana iz takih materialov, ki so primerni glede na obremenitve, ki se pojavljajo pri delovnem procesu.

		da	delno	ne
Varnost delovne opreme	Ali zagotavljate, da uporaba opreme (sredstev) za transport in/ali premeščanje bremen ne predstavlja nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare?	☐	☐	☐
	Ali zagotavljate, da uporaba strojev in drugih naprav ne predstavlja nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare?	☐	☐	☐
	Ali skrbite za to, da je oprema za transport in/ali premeščanje bremen opremljena s potrebnimi varovali in/ali varnostnimi napravami?	☐	☐	☐
	Ali skrbite za to, da so stroji in druge naprave opremljeni s potrebnimi varovali in/ali varnostnimi napravami?	☐	☐	☐
Ergonomija	Ali ste pri izbiri in nastavitvi delovne opreme upoštevali značilnosti posameznega delavca (velikost, starost, spol in druge značilnosti)?	☐	☐	☐
	Ali ste izbrali tako delovno opremo, da delavci delajo s čim manj napora?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

		da	delno	ne
Varnostni ukrepi in osebna varovalna oprema	Ali dajete prednost skupinskim (kolektivnim) varnostnim ukrepom pred nošenjem osebne varovalne opreme (npr. protihrupno varovanje strojev (protihrupne obloge, namestitve hrupnih strojev v posebne prostore) namesto uporaba glušnikov za ušesa)?	☐	☐	☐
	Ali za delavce zagotavljate ustrezno osebno varovalno opremo?	☐	☐	☐
Vzdrževanje, čiščenje, popravila	Ali ste poskrbeli, da delavci vzdržujejo delovno opremo brez nevarnosti za poškodbe?	☐	☐	☐
	Ali ste zagotovili varen dostop do mest za vzdrževanje, čiščenje in popravila delovne opreme?	☐	☐	☐
	Ali ste zagotovili, da je možno delovno opremo zaustaviti na varen način, da bi se izvedlo vzdrževanje, čiščenje ali popravilo delovne opreme?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

4. ORGANIZACIJA DELA, ODGOVORNOSTI, ZADOLŽITVE

Cilj: V organizaciji (podjetju) so določene delovne naloge in zadolžitve v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu.

		da	delno	ne
Opis delovnih nalog	Ali ste v opis delovnih nalog (npr. v sistemizacijo delovnih mest) za posameznega delavca vpisali zadolžitve in odgovornosti v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu?	☐	☐	☐
Organizacija varnosti in zdravja pri delu	Ali ste v podjetju organizirali zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu (strokovni delavec za varnost in zdravje pri delu ali zunanja služba, pooblaščen zdravnik, specialist medicine dela prometa in športa itd.)?	☐	☐	☐
Pomoč določenim skupinam delavcev	Ali ste zagotovili posebno pomoč (ustrezno usposabljanje, uvajanje v delo, pomoč s strani izkušenih delavcev itd.) za določene skupine delavcev: <ul style="list-style-type: none"> - začetniki (pripravniki, vajenci...), - začasni delavci, - osebe, ki imajo težave zaradi razumevanja jezika, - invalidi, mladoletniki, nosečnice...? 	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

		da	delno	ne
Organizacija prve pomoči	Ali ste ustrezno organizirali nudenje prve pomoči v primeru poškodbe pri delu (omarice za prvo pomoč – lokacija, opremljenost, nudenje prve pomoči – usposobljenost delavcev)?	☐	☐	☐
Ukrepanje v primeru nevarne situacije, poškodbe pri delu itd.	Ali ste v organizaciji določili ukrepe, ki jih je potrebno izvesti v primeru nevarnih situacij (požar, poplava, druge neposredne nevarnosti) in v primeru poškodb pri delu?	☐	☐	☐
	Ali so delavci seznanjeni s temi ukrepi?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

5. INFORMACIJE, NAVODILA

Cilj: Delavci se zavedajo pomembnosti varnosti in zdravja pri delu.

		da	delno	ne
Seznanjanje in usposabljanje na področju varnosti in zdravja pri delu	Ali vaši delavci poznajo nevarnosti na svojem delovnem mestu in vedo, kako morajo izvajati delovne naloge, da ne bosta ogrožena njihova varnost in zdravje?	☐	☐	☐
	Ali ste delavce seznanili z uvedenimi varnostnimi ukrepi?	☐	☐	☐
Navodila za varno delo	Ali zagotavljate, da delavci redno (odvisno od nevarnosti na delovnem mestu) dobivajo ustrezna navodila za varno delo (v ustni in pisni obliki)?	☐	☐	☐
	Ali se navodila za varno delo nanašajo na dejansko stanje (značilnosti) delovnih mest?	☐	☐	☐
	Ali so navodila za varno delo prilagojena posameznim delavcem (glede razumljivosti in nedvoumnosti)?	☐	☐	☐
Zdravstvena vzgoja	Ali skrbite za zdravo prehrano in napitke za vaše delavce?	☐	☐	☐
	Ali delavce seznanjate z zdravim načinom življenja izven delovnega časa?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

6. ANALIZIRANJE

Cilj: Po analizi vsake nezgode, kjer je prišlo do poškodbe pri delu ali materialne škode, se izvedejo ustrezni varnostni ukrepi, da se zagotovi, da se to ne bi več ponovilo.

		da	delno	ne
Poškodbe pri delu	Ali vedno poskušate najti in raziskati vzrok za nastanek nezgode?	☐	☐	☐
	Ali po nezgodi izvedete ukrepe, da do take nezgode ne bi več prišlo?	☐	☐	☐
	Delavce seznanjate z vzroki za posamezno nezgodo in sprejetimi ukrepi?	☐	☐	☐
	Ali delavce, ki se pogosto poškodujejo, posebej obravnavate (usposabljate, dodatni zdravniški pregledi)?	☐	☐	☐
Materialna škoda	Ali analizirate tudi nezgode, pri katerih je prišlo samo do materialne škode?	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

7. VAREN NAČIN IZVAJANJA DELOVNIH NALOG

Cilj: Delovne naloge se izvajajo na tak način, da varnost in zdravje delavcev ni ogroženo.

		da	delno	ne
Planiranje	Pri planiranju delovnih nalog, pri izbiri delovnih postopkov in delovne opreme itd., upoštevate zahteve glede varnosti in zdravja pri delu.	☐	☐	☐
	Varnost in zdravje pri delu ste "vgradili" v postopek planiranja dela, in sicer z ustrezno organizacijo dela, z ustrezno porazdelitvijo nalog in odgovornosti, s sodelovanjem delavcev in upoštevanjem njihovih predlogov glede varnosti in zdravja pri delu itd..	☐	☐	☐
Nabava delovne opreme	V podjetju nabavljate samo takšno delovno opremo, z uporabo katere zagotavljate varno in zdravju neškodljivo delo.	☐	☐	☐
Dajanje v obratovanje	Ob dajanju delovne opreme v obratovanje (inštalacija opreme, postavitve, montaža, navodila za varno delo) zagotavljate varnost delavcev.	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

		da	delno	ne
Izvajanje delovnih nalog	Z ustreznim planiranjem zagotavljate varen način izvajanja delovnih nalog.	☐	☐	☐
	Odgovorne osebe redno preverjajo upoštevanje zahtev za varnost in zdravje pri izvajanju delovnih nalog .	☐	☐	☐
	Delavci uporabljajo predpisano osebno varovalno opremo	☐	☐	☐
Vzdrževanje in popravila	Varnostni ukrepi se upoštevajo tudi med vzdrževalnimi deli in popravili.	☐	☐	☐

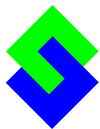
Skupaj na tej strani: _ _ _

8. DELAVCI (ZAPOSELENE OSEBE V ORGANIZACIJI)

Cilj: Vsi zaposleni delavci so razporejeni na delovna mesta, ki so v skladu z njihovimi sposobnostmi, značilnostmi itd..

		da	delno	ne
Psihofizične sposobnosti	Pri razporejanju delavcev na delovna mesta in pri planiranju delovnih nalog upoštevate psihofizične sposobnosti oziroma zmožnosti delavcev (v povezavi s konkretnimi delovnimi mesti).	☐	☐	☐
Intelektualne sposobnosti	Pri razporejanju delavcev na delovna mesta in pri planiranju delovnih nalog upoštevate tudi intelektualne sposobnosti delavcev, njihove veščine in nagnjenja.	☐	☐	☐
Socialni vidik	Za podjetje je značilno medsebojno sodelovanje in pomoč (na vseh nivojih hierarhije) pri reševanju najrazličnejših problemov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu in sicer med vsemi zaposlenimi.	☐	☐	☐
	Delavcem zagotavljate ustrezno podporo (organizacija delovnega časa, ustrezna prehrana), če imajo objektivne težave s svojim zdravjem.	☐	☐	☐

Skupaj na tej strani: _ _ _

OCENITEV:

Seštejte točke po naslednjem obrazcu:

$$\text{Število odgovorov "da"} + \frac{\text{število odgovorov "delno"}}{3} = \text{_____ točk}$$

Od 50 do 60 točk

Zadovoljivo oziroma zelo dobro stanje na področju varnosti in zdravja pri delu. V primeru sprememb ponovno preverite stanje, sicer pa ohranite ta visok nivo varnosti in zdravja pri delu.

Od 29 do 49 točk

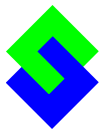

Spoznali ste pomankljivosti na področju varnosti in zdravja pri delu. Odpravite pomankljivosti in ponovno preverite stanje varnosti in zdravja pri delu. Več informacij lahko dobite na spletni strani Urada RS za varnost in zdravje pri delu:
<http://www.gov.si/mddsz/uvzd/index.htm>

Manj kot 29 točk

V vašem podjetju je zelo slabo stanje na področju varnosti in zdravja pri delu. Spremenite odnos do tega področja. Odpravite pomankljivosti, ponovno preverite stanje varnosti in zdravja pri delu. Več informacij lahko dobite na spletni strani Urada RS za varnost in zdravje pri delu:
<http://www.gov.si/mddsz/uvzd/index.htm>

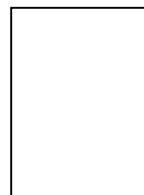
Kljub temu, da so te smernice namenjene predvsem Vam, bomo zelo hvaležni, če nam boste odgovorili na vprašanja, ki so na spodaj natisnjeni dopisnici. Odgovori nam bodo koristili pri analizi stanja varnosti in zdravja pri delu v slovenskih podjetjih.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje.

Prosimo, da nam izpolnjeno dopisnico pošljete:

- ⇒ po faksu: **01/433 90 45** ali
- ⇒ po pošti na naslov: **Urad RS za varnost in zdravje pri delu**
Vojkova 4

1130 Ljubljana
p.p. 5772

Urad RS za varnost in zdravje pri delu
Vojkova 4
1130 Ljubljana,
p.p. 5772

Dejavnost podjetja: _____

Število zaposlenih: _____

Število doseženih točk: _____